

Dosarul nr. 2ra-1044/20

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani) O. Ionașcu
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) L. Bulgac, Gr. Dașchevici, A. Panov

Î N C H E I E R E

09 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Maria Ghervas

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tcaci Tudor și
Deleu Marin împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului
material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanțelor judecătorești în cadrul cauzei penale,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 noiembrie 2019, prin care
au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției și de Tcaci Tudor, Deleu
Marin și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05 iulie
2018,

c o n s t a ț ă :

La 29 martie 2018, Tcaci Tudor și Deleu Marin au depus cerere de chemare în
judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului
material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale
procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

În motivarea acțiunii, reclamantii au indicat că, la 24 iunie 2017, de către
organul de urmărire penală din cadrul Inspectoratului General al Poliției, a fost
pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2017790090, conform indicilor
infracțiunii prevăzute de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Au menționat că prin ordonanțele din 12 decembrie 2017 emise de organul
de urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Sîngerei, au fost recunoscuți în
calitate de bănuți în cauza penală cu nr. 2017790090, de săvârșirea infracțiunii
prevăzute la art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Au susținut că au fost notificați despre calitatea procesuală atribuită în această
cauză penală, și au acceptat să facă declarații invocând o serie de circumstanțe din
care rezultă că nu au săvârșit infracțiunea imputată.

Au relevat că ulterior, apărătorul lor a înaintat o cerere privind scoaterea de
sub urmărire penală, deoarece nu există faptul infracțiunii, pe de o parte, iar pe de

altă parte, în acțiunile persoanelor vizate nu sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii.

Au notat că, prin ordonanța din 06 martie 2018, de către procurorul în procuratura raionului Sîngerei, Alexandru Godorog, au fost scoși de sub urmărire penală în cauza penală pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

La fel, în cadrul cauzei penale, au fost efectuate mai multe acțiuni procesuale, prin ce i-au fost încălcate drepturile fundamentale, cum ar fi interceptarea convorbirilor telefonice, deși nu erau necesare pentru a stabili adevărul, fiind violat în așa mod dreptul la secretul corespondenței.

În așa mod, au pretins că le-a fost cauzat un prejudiciu moral esențial, pe care îl estimează la 200 000 de lei, a câte 100 000 lei pentru fiecare.

Totodată, au remarcat că în legătură cu recunoașterea lor în calitate de bănuți, având nevoie de asistență juridică a unui avocat calificat, pentru a le fi asigurat dreptul lor la apărare, au angajat un avocat pentru serviciile căruia au achitat: Tcaci Tudor-suma de 30 000 de lei, iar Deleu Marin a achitat suma de 20 000 de lei.

Suplimentar au indicat că, în legătură cu intentarea prezentei acțiuni, a fost încheiat un nou contract de asistență juridică, în baza căruia au achitat suma de 10 000 de lei pentru asistența juridică în prezenta cauză ce a fost acordată lui Tcaci Tudor și respectiv, 10 000 de lei pentru asistența juridică în prezenta cauză ce a fost acordată lui Deleu Marin.

Prin urmare, au invocat că au fost ilegal atrași la răspundere penală, fiind învinuiți de comiterea unei infracțiuni grave care prevede pedeapsa închisorii de la 5 la 7 ani, infracțiune prevăzută de art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Reclamantul Tcaci Tudor a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, încasarea sumei de 30 000 lei cu titlu de prejudiciu material pentru cheltuieli de asistență juridică suportă în cadrul cauzei penale și a sumei de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în prezenta cauză.

Reclamantul Deleu Marin a solicitat încasarea de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, încasarea sumei de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu material pentru cheltuieli de asistență juridică suportă în cadrul cauzei penale și a sumei de 10 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în prezenta cauză.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05 iulie 2018, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Tcaci Tudor și Deleu Marin.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Tcaci Tudor suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești admise în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, precum și suma de 3 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică în prezenta cauză.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Deleu Marin suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești admise în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, precum și suma de 3 000 de lei cu

titlu de cheltuieli de asistență juridică în prezenta cauză.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 noiembrie 2019, au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției și de Tcaci Tudor, Deleu Marin și menținută hotărârea Judecătoriai Chișinău, sediul Buiucani din 05 iulie 2018.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că temei de începerea a urmăririi penale a servit plângerea lui Bălan Lilian din 08 iunie 2017, prin care ultimul a solicitat atragerea la răspundere penală a lui Tcaci Tudor și Deleu Marin și încă două persoane necunoscute, care pe parcursul lunii mai 2017, de mai multe ori au venit la el acasă și amenințându-i membrii familiei cu moartea, răfuială fizică, distrugerea bunurilor, i-au cerut bani în sumă de 1 700 euro.

Prin ordonanțele din 12 decembrie 2017, emise de organul de urmărire penală a Inspectoratului de Poliție Sîngerei, a fost dispusă recunoașterea lui Tcaci Tudor Gheorghe și Deleu Marin în calitate de bănuți în cauza penală cu nr. 2017790090, de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 189 alin. (2) lit. b) și d) Cod penal.

Totodată, prin ordonanța Procuraturii Sîngerei din 06 martie 2018, Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost scoși de sub urmărire penală, în baza art. 275 pct. (3) din Codul de procedură penală, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar cauza penală a fost clasată.

În circumstanțele descrise Colegiul civil al instanței de apel constată că prin ordonanța din 06 martie 2018, Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost scoși de sub urmărire penală pe motiv că fapta acestora nu întrunește elementele infracțiunii de șantaj. Astfel, potrivit prevederilor art. 284 alin. (1) și (2) din CPP coroborat cu art. 275 pct. 3) din CPP, ordonanța respectivă constituie actul de reabilitare a lui Tcaci Tudor și Deleu Marin.

Astfel instanța de apel a constatat cu că Tcaci Tudor și Deleu Marin au fost trași ilegal la răspundere penală iar în aceste circumstanțe ținând cont de faptul în privința ultimilor a fost dispusă scoaterea de sub urmărirea penală, instanța de judecată a constatat compatibilitatea pretențiilor reclamanților prin prisma articolelor 3 și 6 din Legea nr.1545 din 25 februarie 1998, iar drept rezultat temeinicia acestor pretenții formulate în speță prin prisma dispozițiilor acestei legi.

Ținând cont de cadrul legal enunțat mai sus, precum și de faptul că Tcaci Tudor și Deleu Marin întrunesc condițiile statuate în Legea nr.1545, reieșind din existența prejudiciului moral cauzat prin acțiunile a organului de urmărire penală și a procuraturii astfel, făcând trimitere la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia acordării satisfacției morale la constatarea violării drepturilor și libertăților fundamentale constatate a fi încălcate în speță, instanța de apel a considerat că instanța de fond în mod temeinic a dispus încasarea din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Tcaci Tudor și Deleu Marin a sumei de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu material cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești admise în cadrul cauzei penale nr. 2017790090, precum și suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli de judecare a pricinii civile legate de achitare a serviciilor de asistență juridică,

La fel, instanța de apel a conchis că ținând cont de natura drepturilor lezate, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, de statutul social al persoanei și de faptul că reclamanților le-au fost încălcate drepturile constituționale, ce au adus atingere demnității umane, fiind supuși unor acțiuni ilicite din partea organelor de urmărire penală, manifestate prin învinuirea ilegală, suma de 5000 de lei ar constitui o recompensă echitabilă pentru prejudiciul moral suportat, fiind suficientă pentru a aduce satisfacție reclamanților.

Totodată, instanța de apel a conchis că prima instanță corect a constatat referitor la necesitatea și rezonabilitate cheltuielilor suportate de Tcaci Tudor și Deleu Marin în cauza penală în perioada 12 decembrie 2017 – 06 martie 2018.

Or, contractele de asistență juridică nr. 54 din 08 decembrie 2017 și nr. 55 din 12 decembrie 2017, atestă că reclamanții în perioada respectivă au fost asistați de avocatul Buliga Dumitru, însă nu a fost prezentată o listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocatul respectiv și a timpului aferent acestora în vederea apărării drepturilor lui Tcaci Tudor și Deleu Marin în cadrul urmăririi penale.

În aceste condiții, reieșind din perioada relativ scurtă de timp în care reclamanții au avut calitatea de bănuți, de faptul că materialele pricinii nu confirmă numărul de acțiuni procesuale la care reclamanții au fost asistați de însuși avocatul Buliga Dumitru, de complexitatea relativ redusă a cauzei penale enunțate, instanța de apel a specificat că prima instanță just a apreciat că cheltuielile suportate de către Tcaci Tudor și Deleu Marin în cadrul urmăririi penale, au fost necesare și rezonabile doar în limita sumei a câte 5 000 lei pentru fiecare.

Concomitent, instanța de apel a consideră că instanța de fond în mod temeinic a încasat și suma de 3 000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în prezenta cauză, suma menționată fiind o compensație echitabilă și rezonabilă.

La 16 martie 2020, Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Dumitru Buliga, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea cerințelor respinse și modificarea hotărârilor emise în sensul admiterii integrale a acțiunii.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 iunie 2020, s-a considerat inadmisibil recursul declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Buliga Dumitru (f.d. 163-172).

Ulterior, la 15 iunie 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului, a invocat că instanța de apel a interpretat eronat normele de drept material.

Astfel a menționat că pentru atragerea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penale, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența faptei ilicite.

Or, la materialele cauzei nu există nici un act emis de judecătorul de instrucție sau de către instanța de judecată, prin care acțiunile organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată ar fi fost declarate ilegale.

La fel, a specificat că pornirea urmăririi penale constituie o modalitate legală de desfășurare a urmăririi penale, deci însăși pornirea urmăririi penale, recunoașterea persoanei în calitate de bănuțit, punerea persoanei sub învinuire, sunt doar niște măsuri care nu încalcă drepturile persoanei.

La caz, intimații nu au fost atrași ilegal la răspundere penală și nici nu au avut calitate de învinuiți, având statut de bănuțit în comiterea unei infracțiuni, respectiv nu pot fi recunoscute careva suferințe în acest sens, iar bănuțiala rezonabilă a durat mai puțin de 3 luni.

Cu referire la încasarea cheltuielilor de judecată, recurentul a reiterat că intimații nu au probat suportarea acestora în cuantumul solicitat.

La 22 iunie 2020, instanța de recurs a expediat în adresa intimaților copia recursului, însă plicurile expediate în adresa intimaților au fost restituite în adresa instanței de recurs cu mențiunea ”plecat” (f.d. 185-188).

În conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Prevederile art. 434 din Codul de procedură civilă stipulează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției urmează a fi considerat inadmisibil din motiv că este depus cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Astfel materialele cauzei relevă că hotărârea primei instanțe a fost contestată cu apel de către Tcaci Tudor, Deleu Marin și Ministerul Justiției (f.d. 59-66).

Ședința de examinare a cererilor de apel depuse Tcaci Tudor, Deleu Marin și Ministerul Justiției, a fost numită pentru 28 noiembrie 2019, participanților la proces fiindu-le expediate citații, iar Ministerul Justiției a fost înștiințat contra semnătură, cu aviz de recepție despre ședința instanței de apel (f.d. 106).

Potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de apel din 28 noiembrie 2019, reprezentantul Ministerului Justiției nu a fost prezent, Curtea de Apel Chișinău pronunțând dispozitivul deciziei în lipsa acestuia.

La 27 decembrie 2019, în termenul prevăzut de art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a expediat în adresa părților copia deciziei integrale din 28 noiembrie 2019 (f. d. 126), iar la 26 decembrie 2019, decizia a fost publicată pe pagina web a instanței judecătorești.

De asemenea, la 16 martie 2020, Tcaci și Deleu Marin, prin intermediul avocatului Buliga Dumitru, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 05 mai 2020, acesta a fost expediat în adresa Ministerului Justiției (f.d. 161), fiind recepționat la 12 mai 2020, potrivit avizului de recepție (f.d. 162).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 03 iunie 2020, s-a considerat inadmisibil recursul declarat de Tudor Tcaci și Marin Deleu, reprezentați de avocatul Buliga Dumitru (f.d. 163-172).

Ulterior, la 15 iunie 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 28 noiembrie 2019.

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că Ministerul Justiției urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află cererea de apel, precum și să solicite într-un termen rezonabil eliberarea unei copii a deciziei motivate, în caz că nu a recepționat-o prin poștă, sau să ia cunoștință de materialele dosarului.

Or, dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 26 noiembrie 2019, însă Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel numai la data de 15 iunie 2020, cu încălcarea art. 434 din Codul de procedură civilă.

În consecință, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că recurentul, la depunerea recursului a încălcat termenul de 2 luni stabilit de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Drept urmare la caz, se va reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat, că ține de obligația părților de a întreprinde măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a contesta în termen hotărârea judecătorească (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Astfel fiind, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv ar împiedica rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice, fapt ce ar duce la încălcarea prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că cererea de recurs este depusă cu omiterea evidentă a termenului de declarare a recursului, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că în temeiul art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, recursul declarat de către Ministerul Justiției, urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. b), art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Maria Gervas